

Lümanda Valla TEATAJA

NR 25

September 2005

Edukat uut kooliaastat!

Lümanda Põhikool alustas uut õppeaastat

1. septembril oli koolimajas pidupäev – alustasime uut õppeaastat. Palju lilli, säravaid silmi ning pidulikke õpilasi, õpetajaid ja lapsevanemaid. Sel õppeaastal tuli meie kooli juurde 8 uut õpilast. Koolikella helinal töid 9. klassi õpilased saali kaks nägusat tüdrukut ja viis tublit poissi. Valla ja kooli lipu alla seistes lauldi kogu kooliperega hümmi. Esimese klassi õpilasi tervitasid klassijuhataja Tiio Penu ja vallavanem Jaanus Reede. Direktor Tiina Talvilt sai iga uus koolilaps aabitsa, kooli logoga päeviku ja õpilaspileti. Lümanda Põhikooli I klassi õpilasteks said **Kadi Kangur, Daniel Lüüding, Martin Mägi, Kairi Rakaselg, Robert Suurna, Aleks Teller** ja **Anti Väli**. II klassi tuli juurde **Kristel Kask**. Sel õppeaastal said paljud klassid uue klassijuhataja. Tutvustame ka klasse juhatavaid õpetajaid: I – õp. Tiio Penu, II ja III – õp. Külli Lindau, IV – õp. Erna Niit, V klass – õp. Aivo Treirat, VI – õp. Pille Jõgi, VII – õp. Liia Raun, VIII – õp. Urve Vakker ja lõpuklassi juhatab õp. Tiina Niit. Suurt põnevust tekitab alati uute õpetajate tulek kooli. Esmakordselt annab sel aastal Lümanda koolis geograafiat ja arvutiõpetust õp. **Tambet Kikas**. Varasemast ajast on õpilastele juba tuttavad vene keele õpetaja **Elgi Salong** ja keemiaõpetaja **Kadriann Saar**.

Tänavu aasta 1. september oli kolmele õpetajale tööjuubeliaastaks: 35 aastat on õpetajaametit pidanud **Külli Lindau**, 25 aastat on Lümanda koolis õpetajaks olnud **Urve Vakker** ja 15 aastat **Tiina Niit**.

Aktuse lõpetuseks koguneti kooliõue, et seni tühjana seisnud lipumasti tõmmata sinimustvalge vimpel. Selle ilusa kingituse läkitas koolile peaminister Ansip tänuks korras kooliõue eest. Vimpli tõmbasid masti tulevased lõpetajad Annika Kask ja

Richard Tuisk. See oli ilus hetk – 1. septembri päikese-säravas sinitaevast, pidulik kooli-pere ja kerge tuuleil paneb just tippu jõudnud vimpel lehvima.

Lõpetuseks tahaks soovida õpilastele tragidust ja nutikust, õpetajatele mõistmist ja rahu-likku meelt, koolitöötajatele kannatlikkust ja sooja südant ning lapsevanematele tervist ja jõudu eelolevaks õppeaastaks. Samas tahaks tänada valla töötajaid ja juhte kooli iga-külge toetuse eest!

Kaunist sügist soovides
Tiina Talvi

Informatsioon valijatele

*Kohaliku omavalitsuse volikogu valimisteks on Lümanda vallas moodus-tatud üks valimisjaoskond asukohaga **Lümanda Keskusehoone volikogu saal, tel 45 76 342, 45 76 471 ja 45 76 472**

*Eelhääletada saab **10., 11. ja 12. oktoobril** 2005. a. kella **12.00 – 20.00**

*Valimiste päeval, **16. oktoobril** 2005. a. saab hääletada kella **09.00 – 20.00**

*Valimiste päeval eri-transporti kavandatud ei ole. Kasutada saab liintransporti.

*Kui valija tervisliku seisundi või mõne muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa valimisjaoskonda hääleta-ma tulla, võib taotleda **kodus hääletamist**. Selleks esitada jaoskonnakomisjoni-le kuni valimispäeva kella **16.00-ni kirjalik taotlus**. Kodus hääletamine toimub **16. oktoobril**.

*Valimiste läbiviimiseks moodustati vallavolikogu otsusega 08. septembrist k. a. jaoskonnakomisjon järgmises koosseisus: Heilika Reinvart (esimees), Malle Silts, Ülle Kuivjõgi, Anni Kaal, Aivo Raud, Aivo Treirat (esitatud Eesti Keskerakonna poolt) ja Peeter Pae (esitatud Eestimaa Rahvaliidu poolt)

I klassi õpilased koos klassijuhatajaga (vasakult): **Anti Väli, Robert Suurna, Kadi Kangur, õp Tiio Penu, Martin Mägi, Kairi Rakaselg, Aleks Teller, Daniel Lüüding**

**08. septembril 2005. a.
VOLIKOGUS:**

1. Peremehetute ehitiste hõivamine
2. Velskripunkti ruumide võõrandamine (Koimla Simmu)
3. Ajutise haavililaskepaiga rajamise taotlus Kotlandi küla Rannametsa kinnistule
4. Mõisaküla küla Ahju kinnistu mäeeraldisele sihtotstarvete määramise taotlus
5. Riksu-Taritu-Kotlandi maakorralduskava muutmine (Riksu küla Kaasiku ja Sookopli piir)
6. Kotlandi küla Hannuse maaiüksuse jagamise taotlus (K. Tarkmees'i avaldus)
7. Viidu küla Simmu kinnistu jagamise taotlus (Helgi Valge avaldus)
8. Detailplaneeringute algatamise taotlused: Atla küla Nüssaku, Karala küla Muruka
9. Keskkonnamõju hindamise algatamine: Atla küla Hülgeranna, Kuusnõmme küla Mäepea
10. Valimiste jaoskonna-komisjoni liikmete nimetamine

**Lümanda Põhikool
teatab**

Kooli LASTEVANEMATE
ÜLDKOOSOLEK
toimub **11. oktoobil kell
15.00 kooli saalis.**

Päevakorras:

1. Lümanda PK hetkeseis ja tulevikuplaanid (dir. T. Talvi)
2. Hindamiskorra ja õppetöö muudatustest (õppealajuh. L. Raun)
3. Probleemid ja ettepanekud (lapsevanemad, õpetajad)

Täpsem info lastega.

**Kõik lapsevanemad on
väga oodatud!**

Kaunis Kodu

Lümanda vallas töötab üheksandat aastat järjest komisjon Kaunis Kodu.

1997. a. maikuu emadepäeval edastas president Lennart Meri idee hakata hindama ja autasustama kauneid kodusid.

2005. a. motoks oli "Kodu kauniks, tervis tugevaks". Ja sellest lähtuvalt kaunid kodud ka välja valiti.

Komisjon töötas koosseisus Kaja Juulik, Kaja Kuivjõgi, Aili Salong, Lea Isup ja Peeter Pae.

Külastati 7 kodu, kelle olid esitanud valla inimesed, vihjates, kuhu komisjon võiks minna, mida vaadata. Komisjon, vaadanud üle sõelale jäänud kodud, tegi otsuse:

1. Parim maakodu – Maret ja Arvi Paju Varjaskopli talu Varpe külas. See kodu on rajatud vana talu varemetele, juurde on ehitatud saun ja abihoone. Säilitatud on endiste elanike istutatud vanade kastanite rivi (nüüd juba põlispuud). Noorel perel on ilumeelt ja kunstiannet, iga lillepeenar õigel kohal. Eriti meeldis, et ka kõige suuremale sõbrale koerale on mõeldud. Talle on ehitatud korralik kuut, ümber tara, aia peal kaunistamas lillekastid. Oskuslikult on ära kasutatud vanad talu tööriistad, näiteks looreha, sahk, äke ja vedru on paigutatud värvitult loodusesse ühte aianurka. Üles on pandud korvpallirõngad, kus saab kätt harjutada. On olemas lipumast, mille ümber ilus kiviktaimla.

2. Parim suvila – Karin ja Igor Volkovi Ranna talu Karala külas. Seda on komisjon jälginud mitu aastat, järjest ilusamaks on see kodu tehtud. Kaugelt Saarte põllumäelt paistab mere taustal lipumast, mille otsas lehvib lipuviir, ja kadakate vahelt väike punane suvila. Ümber krundi on taastatud kiviaiad, paekivist valmistatud välikamin suitsuahjuga. Kiviaia äärtes võib näha looduslike lillede peenraid.

3. Parimaks asutuseks osutus seekord Viidumäe Looduskaitseala keskus oma matkaradade ja ilusa loodusliku koosviibimiskohaga, kus saab väljas einestada ja jalgu puhata. Matkarada käib kokku motoga "Kodu kauniks, tervis tugevaks". Siin on alati omal kohal olnud lipumast, mille tipus lehvib viir. Keskus on paari aasta eest saanud selga ka uue kuue.

Üldse on vallas heakord läinud palju paremaks. Selles on oma osa noorperedel, kes väga ilusasti oskavad korda seada ka kodude ümbrused.

Traditsiooniliselt esitati eelmise aasta võitjad maakondlikule ülevaatusel. Rahvusliku programmi "Eesti Kaunis Kodu" Saare maakonna Tunnustuskirja said meie vallast järgmised kodud:

Signe ja Tiit Arro – Pilguse Mõis OÜ Jõgela külas;

Reet ja Avo Laht – Jürise talu Koimla külas;

Ester Arnus ja Aare Taul – Tiigi talu Kärdu külas.

Samuti annetas peaminister Andrus Ansip neile lipumastiviirud, mille sai ka Lümanda Põhikool.

Selle aasta kaunimate kodude esindajad kutsutakse vallamajja vallavanema ja komisjoni vastuvõtule 29. septembril 2005.

Soovime kogu vallarahvale, et kodud oleks jõudumööda korda tehtud ja seda eelkõige ikka enda jaoks, et oleks mõnus seal elada.

Kaunis Kodu komisjon

Suvesündmused Taritus

Laagrid

Laagrihooaeg algas mai alguses, kui Taritus olid koos Saaremaa folkloorihuvilised **lapsed**. Peakorraldaja oli maavalitsuse rahvakultuuri spetsialist Krista Lember. Järgnes **Nõo maali- ja rahvatantsuhuviliste laager** jaanipäeva aegu. Tartumaalastest tantsijate esinemist said nautida ka Koimla ja Kotlandi jaanitulelised. Juulikuus oli kaks pikka laagrit. Kuu alguses toimus **Kuressaare Politseijaoskonna korraldatud laager “Võta õige kurss”**, kus osalesid noormehed Lümanda Põhikoolist, ja kuu teise poole juba traditsiooniliseks saanud **kristlik laager** Lümanda, Kihelkonna, Kärla ja Mustjala lastele. Lapsi jagus kahte vahetusse ja laagri vanem oli Rene Reinsoo.

Taidlejate tegemised

Segakoor alustas suve laululaagriga Abrukal. Sõit sai teoks tänu loosiõnnele ja Kaarma vallale. Reis kujunes väga seikluslikuks ja lõbusaks. Suvetegemistele pani punkti veidi kaugem reis – koos Lääne-Saaremaa segakooriga käidi esinemas Tõstamaa valla päevadel. Samuti lauldi Mustjalas Tamme sadamale nurgakivi panekul, Lümandas merelaulude õhtul ja Taritu laulupeol.

Memmede lauluklubi osales juuni alguses Vikil Saare maakonna memme-taadi päeval, juulis Taritu laulupäeval ja augustis külapäeval. **Segarühm Lender** tantsis Lümanda jaanitulel, Tehumardi puhkekülas Saarte Liinide suvepäevadel ja loomulikult oma laulupeol. Paljudest esinemispakkumistest olime sunnitud loobuma, sest töö- ja elugraafikud on tihedad.

Näitering võttis peale kevadist esietendust (Ivan Krölov “Õppetund tütardele”) ja osalemist provintsiteatripäeval suvepuhkuse, kuid juba augusti lõpus olime taas valmis esinema külateatrite festivalil Viljandimaal Abjas. Etteaste läks korda ka hindajate meelest, sest viieteistkümne osalenud truppi seast valiti meid auhinna vääriliseks – saime väikese teatrimaski stiilipuhta kostüümi- ja lavakujunduse eest (kostümeerija Tiia Vallimaa). Algaval hooajal oleme valmis oma etendust näitama võimalikult paljudele huvilistele.

Taritu 44. laulupidu

Seekordse peo muutsid eriliseks peojuhid Laasud (Helle Kesküla, Merike Pink, Anne Malm ja Toivo Prostag) ja kontserdi katkestanud äge vihmahoog. Üle hulga aastate tuli kolida koolimaja katuse alla, kuid peo finaalsiks oli päike väljas ja ühendkoori laulud kõlasid taas vabas õhus. Toomas Anni muusika saatel nautisid tantsimist nii nooremad kui vanemad peolised.

Spordipühapäevad

Juulis toimus **Taritu – Lümanda sõpruskohtumine pallimängudes**. Osalejaid oli hulgaliselt ja seekord jäi karikas Taritu võistlejate hoida. Augusti eelviimasel pühapäeval ootasid korraldajad külarahvast järjekordsele **Taritu perespordi-päevale**. Ülekaaluka võidu teiste külade ees saavutasid Koimla sportlased. Spordiürituste korraldamise koormat kandsid Taritu Arenguselts ja Urve Vakker Lümandast.

Saaremaa külade päev

Seekordse kokkusaamise otsustas peakorraldaja Saaremaa Kodukant eesotsas Elvi Viiraga organiseerida Taritus. Osalejaid oli üle Saaremaa ja Tallinnastki. Toimus foorum Jüri Saare juhtimisel. Päev lõpetati ringkäiguga Taritus ja Karalas Kaja Juuliku juhtimisel.

Ees ootab uus hooaeg. Soovin jaksu ringijuhtidele (Reet Laht, Linda Laht, Erna Niit, Helle Kesküla, Karin Pulk), headele taidlejatele ja koostööpartneritele (Lümanda vald, kultuurkapital, Kohaliku Omaalgatuse Programm jne). Loodan, et rõõmukilde jagub kõigile.

Aili Salong, Taritu kultuurijuht

Lümanda valla valimiskomisjon

O t s u s t a b:

Registreerida 16. oktoobril 2005. a. toimuvaks Lümanda valla volikogu valimiseks valimisringkonnas nr 1 järgmised erakondade poolt esitatud kandidaadid:

EESTI KESKERAKOND

101 Tiina Talvi
102 Ain Rand
103 Ulvi Põld
104 Meelis Kuivjõgi
105 Reet Laht
106 Endel Raun
107 Maret Künnap
108 Ain Silts
109 Kalmer Raud

EESTIMAA RAHVALIIT

110 Arne Juulik
111 Raivo Tarkmeel
112 Margo Berens
113 Andi Kuivjõgi
114 Terje Kaskmäe
115 Peeter Paju Bernhadi p
116 Merike Pink
117 Harry Heinam
118 Juta Pae

RES PUBLICA

119 Tarmo Pikner
120 Leili Ader
121 Leonardo-Aleksander Laesson
122 Riho Niit
123 Maire-Johanna Paju
124 Marika Raun
125 Silja Raun
126 Janne Vakker
127 Taivi Väli

Südame kasuks

Me kasutame oma kõnekeeles väljendeid *südamehäääl, südametunnistus, südameasi, soe süda* ja veel palju-palju teisi, mis on seotud südamega. Me hoomame nende mõtet, ilma et me nende sõnasõnalise tähenduse üle pikemalt juurdleksime. Nende väljendite rohkus viitab sellele, kui oluline on süda meie elus ja ilmselgelt ka, et süda ei ole vaid tükike liha. Südame-veresoonekonna haigused on eelkõige (ebaõige) eluviisi haigused ja pearõhk nende ennetamisel ja ravil on oma kõige tavalisema argipäeva tegemiste/ tegemata jätmiste kriitiline hindamine ja püüd võimalikke vigu parandada. Päevselge on, et ilma organismi aktiivse sekkumiseta ei pöördu tervenemise suunas ükski haigus, olgu ravimid kuitahes tõhusad. Ometi loodetakse mõnikord arstimitelt liiga palju ning ollakse vahel isegi nõrduinud, et need piisavalt ei aita. Kahtlemata, kui haigus on välja kujunenud, ilma ravimiteta ei saa, nad upitavad meid august välja ja võimaldavad meil edasi minna. Aga edasi minema peame ikka ise. Sellepärast on üsna rumal väita, et ma ei saa näiteks oma kehakaalu alandamiseks mitte midagi teha, sest mu töö on selline ja ma söön niisugust toitu jne. Siin tekib küsimus, kelle elu see on, mida ma elan? Kelle ootusi ma täidan? Me teeme iga päev tahes või tahtmata valikuid, kuid mõnikord on vaja neid rohkem teadvustada. Ainevahetushaiguste puhul, olgu selleks siis suhkrutõbi, rasumine või kolesterooli rohkenemine veres, haigestub ka süda ja sellepärast on oluline kaeda üle oma toidulaua ebakohad. Mõnikord on ainevahetushäire kestnud juba aastaid, aga olulist orgaanilist viga ei ole südames leitud. Teinekord piisab vaid kalduvusest teatud suunas, ja juba on olemas kaebused südame ja vereringe poolt. Tervislik toitumine on vajalik kõigile, aga eelkõige neile, kellel on ainevahetusega probleeme. Mingeid üldisi näpunäiteid on raske anda, sest me oleme väga erinevad, meie vajadused ning ka võimalused on erinevad. Igal juhul tuleks vältida kiiresti imenduvaid süsivesikuid, seega palju suhkrut ja valget jahu sisaldavaid toiduaineid. Alustuseks võiks kirjutada ausalt enda jaoks üles, mida ja kui palju ma tegelikult päeva jooksul söön. Sest mõnikord võib tunduda, et ma söön vähe ja eriti vähe magusat, aga kõike üles märkides võib pilt muutuda. Edasi tuleb püstitada saavutatav eesmärk. Ning siis on vaja ainult meeleskindlust ja eneseusku, sest kui ma tean, mida ma teen ja miks ma teen, asi ka õnnestub. See puudutab eelkõige kaalu-langetamist ülekaalulisuse puhul. Kui kaalulangetamise eesmärgid pole päris selged ja seda peab nagu vägisi tegema, võib kasu asemel hoopis kahju tekkida. Sest sundimine ei meeldi kellelegi ja saadud stress võib panna hoopis kaalus juurde võtma. Üks mu kolleeg soovib kaalulangetamiseks järgmist: leida endale uus huviala ja uus sõber,

teha mõõdukalt meelepärast kehalist treeningut ja süüa mõõdukalt meelepärast toitu. Pidi aitama kõige efektiivsemalt. Kolesterooli vähendamine dieedi abil mõnel õnnestub ja mõnel nii hästi ei õnnestu. Lisaks toiduga saadavale kolesteroolile moodustatakse seda ka oma kehas, sest see on vajalik ja sellest tehakse enamus meie hormoone. Kui väljastpoolt toiduga saadav kolesterooli kogus järsult väheneb, siis kehas sünteesitav kolesteroolihulk suureneb. Pigem võiks sel puhul, kui dieediga kolesterooli alandada ei õnnestu, väita, et kolesterool kuhjub selle tõttu, et seda ei kasutata piisavalt ära. Vähendada õnnestub seda huvitava vaimset pingutust nõudva aktiivse tegevuse abil. Jällegi peaks leidma endale sobiva hobi, mida innustunult teha tahaks.

Elav huvi maailma vastu on võtmeks, mis aitab ära hoida ateroskleroosi ehk veresoonte lupjumise liiga varase tekke. Kahjuks õpetatakse meile palju rohkem kivistunud tarkusi kui enda avastamisrõõmu. Näiteks 2. klassi laps ei saa kiirenduse mõistest õigesti aru, sest ta ei oska veel abstraktselt mõelda, ta peab selle lihtsalt pähe tuupima, mis jäigastab tema maailmapilti ja lõppkokkuvõttes toob tervisele kahju. Sama kahjulikud on väikestele lastele arvutimängud ja sellised mänguasjad, mis ei lase lapsel maailmaga otseselt suhelda ja vabal fantaasial lennata. Sest laste fantaasia on palju lennukam, kui täiskasvanud üldse ette oskavad kujutada. Ainevahetushaigusi leitakse üha noorematel patsientidel ja kahtlemata on üheks põhjuseks see, et me muudame teadmatult inimesed lapseas mingis suhtes ühekülgsesse mänguasjadega eluvõõraks, nii et see lõpuks avaldub näiteks suhkruhaigusena. Südamehaigustesse haigestumise üheks mõjukamaks faktoriks peetakse istuvat eluviisi. Inimene peab istuma tööl ühel kohal sundasendis, sageli kaasneb sellega stress, mida ei suudeta maandada, siis ta sõidab (istub) koju, sirvib lehed läbi ja hakkab telerit vaatama (istub), sest ta on väsinud. Aga organism vajab korralikku läbiliigutamist, lihased soojaks tegemist, liigesed liikumist. On jälle tegemist situatsiooniga, mida on vaja muuta. Südame terviseks on optimaalne pool tundi füüsilist koormust, nii et nahk läheb veidi higiseks, soovivatult iga päev, aga hea kui 3-4 korda nädalaski. Ma ei saanud pikka aega aru, miks kästakse selleks eraldi aeg võtta ja miks ei lähe arvesse igapäevaste tööde toimetamine. Asi on selles, et igapäevaseid rutiinseid asju teeme me sageli tulpinult, vaat et vihasektsi, sest jälle pean mina tegema ja keegi teine mind ei aita. Või siis tahame kähku kaelast ära saada, olles ise mõtetes juba järgmise tegemise juures. Aga vaja on liikuda hea tujuga, olla liikumises kogu oma olemusega, olla ise see liikumine. Nagu väikesed lapsed mängivad lõbu pärast, mitte selleks,

et midagi valmis saada. Kui oskate kodutööd teha keskendunult ja neid nautides, siis süda tunneb sellest rõõmu ja võite liikumise eest linnukese kirja panna küll.

Ma arvan, et raske on leida kedagi, kes poleks kuulnud suitsetamise kahjulik-kusest, ent ometi oleme harjumuste ohvrid, sest hetkel tundub jätkata lihtsam kui oma harjumust muuta ja loobuda. Pikemas perspektiivis maksab see väga valusalt kätte ja invaliidistumise korral tasume esialgse lõbu lõivu, aga me ei mõtle sellele. Ehk kasvame sellest ükskord välja ja mõistame, kui rumal on teha endale ja teistele meeleaga halba. Igaüks peab ise suitsetamisest loobumise otsuse langetama, aga vähemalt teiste tervist ei tohiks küll keegi oma tossuga rikkuda.

Millal on õige alustada südamehaiguste ennetusega? Vereringe-elundkond hak-kab lootel arenema 3. rasedusnädalal. Tekib vere eellasrakkude liikumine, mis on mikroskoobiga nähtav. Äärmised rakud jäävad seisma, nendest tekib veresoonesein, keskmised rakud jätkavad liikumist, nad on vere koostis-osadeks. Nii moodustab vool endale süsteemi, kus ringelda. Selline vere võime endale veresooni moodustada jätkub elu lõpuni. Kõik me teame seda, sest oleme endale noaga sõrme lõiganud ja mingi aja pärast on verevool läbilõigatud kohas taastunud. Sellepärast võib julgesti öelda, et inimese vereringe pole kunagi lõplikult valmis ja kunagi ei ole hilja treeninguga alustada. Ainult peab teadma, kuidas ja kui palju.

Lõpetuseks tahaksin peatuda mõne sõnaga palju kirjutud stressil. Stress iseenesest on positiivne nähtus, sest inimene mobiliseerib sellises situat-sioonis kõik oma jõud. Ohtlikuks muutub asi siis, kui ei suudeta pingutuse järel lõdvestuda. Ka kõik kriisilolukorrad on selles mõttes head, et need on sellised hetked, kus saab midagi muuta ja teisiti edasi minna, sest elu ongi pidev muutu-mine, liikumine, õppimine. Olukordade lahenumine võtab aega, aga me kipume liialt kiirustama, oodates kohe tulemusi. Meil on vaja õppida kannatlikkust ja meeleskindlust, et säilitada oma kese. Meil on vaja õppida koormust jagama ja seda järkjärgult tõstma, vastavalt oma võimetele. Suureks abiks võib olla paar minutit vaikust, et mõtiskleda ja saavutada sisemine rahulolu. Nii oleme teinud pika sammu südame tervise suunas, sest süda haigestub siis, kui oma tööd ja tegemised võetakse liiga südamesse, kuna ei osata probleemidega õigesti toime tulla. Soovin kõigile head pealehakkamist oma harjumuste muutmisel!

Heli Taro

Spordiseltsi sünnipäev

26. augustil tähistas Lümanda spordiselts SPORT oma sünnipäeva juba kolmandat korda pentanqi paaristurniiriga. 6 paari selgitasid turniirisüsteemis endi seast hetke parimad. Konkurentsi aitasid tihendada Ain Koplímäe ja Urmo Auväart Kuressaarest, nemad ka täiseduga võitsid. II kuni V kohani käis tihe rebimine viimase vooruni. Teiseks tulid Andi ja Karl-Alder Kuivjõgi. Noorimale osalejale, 5-aastasele Karl-Alderile oli see juba mitmes võistlus ja tema kuulid veeresid üllatavalt täpselt. Kolmanda koha saavutasid Sander Viira ja Alari Kaal. Neile järgnesid Tõnis Suurna ja Aivo Kuivjõgi, Indrek Rääk ja Richard Tuisk ning Maria Rääk ja Mihkel Silts.

Urve Vakker

Lümanda Põhikooli õpetajate vastuvõtuajad:

1. Tiina Talvi – KOLMAPÄEVAL ja NELJAPÄEVAL kokkuleppel
2. Tiio Penu – TEISIPÄEVAL 14.00 – 15.00
3. Külli Lindau – KOLMAPÄEVAL 14.00 – 15.00
4. Erna Niit – TEISIPÄEVAL 13.00 – 14.00; REEDEL 13.00 – 14.00
5. Pille Jõgi – KOLMAPÄEVAL 13.00 – 15.00
6. Aivo Treirat – NELJAPÄEVAL 14.00 – 16.00
7. Liia Raun – TEISIPÄEVAL kokkuleppel, NELJAPÄEVAL 14.00 – 16.00
8. Urve Vakker – REEDEL 13.00 – 15.00
9. Tiina Niit – ESMASPÄEVAL 14.00 – 16.30; TEISIPÄEVAL kokkuleppel;
10. Teet Lindam – KOLMAPÄEVAL kokkuleppel
11. Harald Tõru – KOLMAPÄEVAL 15.00 – 16.30
12. Elgi Salong – NELJAPÄEVAL 14.30 – 16.30
13. Tambet Kikas – ESMASPÄEVAL kokkuleppel
14. Kadriann Saar – REEDEL kokkuleppel
15. Maiu Lepp – TEISIPÄEVAL 14.30 – 16.30

Lümanda valla teedest

Tee on maaühe, tänav, jalgteed ja jalgrattateed või muu sõidukite või jalakäijate liiklemiseks kasutatav rajatis, mis võib olla riigi või kohaliku omavalitsuse või muu juriidilise isiku või füüsilise isiku omandis.

Teed jagunevad riigimaanteedeks, kohalikeks maanteedeks ja erateedeks. Avalikult kasutatav tee on riigimaantee, kohalik maantee ja tänav. Eratee on rajatis, mida võib kasutada üksnes tee omaniku loal. Erandid – tuletõrje, kiirabi ja kaitseväge sõidukid. Eratee määrab avalikuks kasutamiseks tee omaniku ja vallavalitsuse vahel sõlmitud leping.

Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks, liiklusohutuse tagamiseks ning teelt lähtuvate keskkonnakahjulike ja inimesele ohtlike mõjude vähendamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd. Riigitee kaitsevöönd mõlemal pool sõiduraja telge on 50 m, kohalikul maanteel 20-50 m, erateel 10-50 m. Sellest tulenevalt on tee kaitsevööndi maa omanik kohustatud kaitsevööndis hoidma korras teemaaga külgneva kaitsevööndi maa-ala ning kõrvaldama või lubama kõrvaldada nähtavust piirava istandiku, puu, põõsa või muu liiklusele ohtliku rajatise. Ta peab võimaldama paigaldada teega külgnevale kaitsevööndi kinnistule talihooldeks ajutisi lumetõkkeid, rajada lumevalle ja kraave tuisklume tõkestamiseks ning paisata lund väljapoole teemaad, kui nimetatud tegevus ei takista juurdepääsu tema elukohale ja varale.

Siit palve erateeomanikele: palun üle vaadata oma kinnistu piires olevad tee-ääred ja sealt võsa ning puud raiuda, et oleks ohutu liigelda. Paljudel eratee-omanikel oleks vaja minuga ühendust võtta või valda tulla ja vormistada teelepings, seejärel saab tee kanda teeregistrisse. Nimetatud lepingud tahaks kõik vormistada aasta lõpuks.

Ühendust saab võtta telefonil 4576471 või mobiilil 51949135 või tulla vallamajja keskkonnaspetsialisti juurde.

Keskkonnaspetsialist Lea Isup

RETSEPTI – RIBA

SUVINE KÜLMSUPP

- *1 rukkileib
- *500 g teralist kohupiima
- *värsket hapendatud kurki
- *värsket tomatit
- *maitserohelist (roheline sibul, till)
- *kurgi isasõied
- *keedetud värsket kartulit

Kohupiim kergelt soolata, panna kaussi vajutise alla ja asetada jahedasse kohta. Rukkileib lõigata suurteks viiludeks, panna kaussi, kallata peale nii palju vett, et leiva ära katab. Värske kurk panna paariks päe-vaks hapnema. Külmsupi valmistamiseks kallata leivakali kaussi. Lisada tükeldatud hapukurk, kui on võtta, siis ka värsked tomat, kurgi isasõied, kohupiim. Kui on mage, lisada kurgi soolvett. Soovi korral võib juurde segada hapukoort. Kõige lõpuks hakkida ohtralt maitserohelist. Külma suppi süüa koos kuumade värskete keedetud kartulitega, kusjuures supp on ühes taldrikus ja kartulid teises.

*Retsept on võetud
SAAREMAA KODUKANDI
lehest*

Õnnitleme lapse sünni puhul !

Kaili Lilles 20. juuni 2005

Vanemad Marika Mägi
Ain Lilles

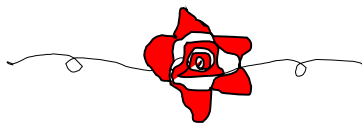
Koimla küla

Õnnitleme tähtpäeval!

September

ADELE MÄLK	87	Kuusnõmme küla
SALME-LUDMILLA KIKS	83	Kotlandi küla
LEONTINE PÄRNA	82	Koimla küla
AINO ARMVERT	75	Kotlandi küla
LAINE KASK	75	Koki küla
ADOLF SILTS	75	Karala küla
LAINE PINK	70	Koimla küla
ANTS VARES	65	Kotlandi küla

Meie valla kirjanike mälestusõhtu – 04. oktoobril Lümanda koolimajas

Lümanda vallas on elanud kaks Eestis arvestatavat kirjanikku – August Mälk ja Aadu Hint. 10. jaanuaril möödus A. Hindi sünnist 95 aastat ning 4. oktoobril on A. Mälgu 105. sünniaastapäev. Merokultuuriselts SALAVA otsustas neid tähtpäevi tähistada mälestus-õhtuga Lümanda koolimajas. Esimene osa üritusest on pühendatud mõlema suurmehe elule ja loomingule. Teises osas keskendume eelkõige nende seotusele Lümanda vallaga. Praegu elab meil veel palju inimesi, kes mäletavad neid mehi, on nendega suhelnud, omades isiklikke mälestusi. Saame teada, kuidas suurmehed siinmail elasid ja töötasid. Samas on nad ju nooremate jaoks vaid isikud ajaloost. Meenutame koos neid mehi ja toome läbi mälestuste ning meenutuste lähemale ka nooremale põlvkonnale.

Õhtu algab Lümanda koolis 04. oktoobril kell 18.00. Kõik huvilised on teretulnud ja oodatud.

MKS SALAVA

TEATED

- 05. novembril kell 10.30 toimub Lümanda kultuurimajas **sulgpalliturniir**

KULTUURITEATED

September

17. september kell 10.00 – FC FLORA **maakoolide turniir jalgpallis** Saaremaa alagrupp Lümanda spordiväljakul
18. september kell 11.00 – **perespordipäev** Pilguse mõisas
28. september – Estonia huku **mälestustule süütamine** Toomalõuka rannas

Oktoober

04. oktoober kell 18.00 – **August Mälgu ja Aadu Hindi mälestusõhtu** Lümanda koolimajas

College for International Co-operation and Development (CICD) **ootab vabatahtlikke Aafrikasse!**

14-kuine programm. Keskkonna-, sotsiaal- ja HIV teabeprojektid Lõuna-Aafrika riikides (Mosambiik, Namiibia ja Sambia). Eelnev kogemus pole vajalik. Vanus min 18 aastat. Koolitus Inglismaal või Taanis.

e-mail: marie@cicd-volunteerinfrica.org,
maaramari@gmail.com
www.cicd-volunteerinfrica.org

tel 07813 854 298 ja 01964 631 826

MÄLESTAME LAHKUNUID

Elve Puhv	1941 – 2005
Aadu Lind	1944 – 2005
Raoul Randmäe	1942 – 2005

Toimetaja Heilika Reinvart, tel 45 76 342

heilika.lymanda@saare.info

keeletoimetaja Liia Raun

kodulehekülj: <http://lymanda.saare.info>

Trükk: Saarte Trükikoda, trükiarv 350